

O23_การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

กระบวนการขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงการทุจริต

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตต้องทำการพิจารณาคัดเลือกงานหรือกระบวนการจากภารกิจในแต่ละประเภทที่จะทำการประเมินโดยเริ่มจากการระบุความเสี่ยงจากกระบวนการต่าง ๆ อธิบายรูปแบบ พฤติการณ์ เหตุการณ์ความเสี่ยงต่อการทุจริต การวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ กับระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง และการกำหนดมาตรการ/กิจกรรม/แนวทาง ในการป้องกันความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต โดยแบ่งประเภทของความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นสินบน 4 ประเด็น ดังนี้

1. การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558

2. การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การบริหารตามภารกิจ

3. การจัดซื้อจัดจ้าง

4. การบริหารงานบุคคล

✓ ความเสี่ยงทั้งปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ที่เคยเกิดมาก่อนคาดหมายได้ว่ามีโอกาสเกิดสูงที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติ มีตำนานอยู่แล้ว

✓ ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากการพยากรณ์ประมาณการล่วงหน้าในอนาคตปัญหา/พฤติกรรมความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

❖ ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ก่อนทำการประเมินความเสี่ยงหน่วยงานต้องกำหนดเกณฑ์สำหรับการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน ตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจาก 2 ปัจจัย คือ ด้านโอกาส ด้านผลกระทบ และการให้คะแนนทั้ง 2 ปัจจัย รายละเอียด ดังนี้

➢ โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง ในช่วงเวลาหนึ่งในรูปแบบของความถี่หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ

➢ ผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้นโดยสามารถแบ่งเป็นผลกระทบทางการเงินและผลกระทบที่ไม่ใช่การเงิน

เกณฑ์การประเมินระดับความเสี่ยง : โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย

ระดับ/คะแนน	โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood : L)	
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ
5 (สูงมาก)	▪ เกิดขึ้นมากกว่า 4 ครั้ง/ต่อปี	▪ มีโอกาสในการเกิดขึ้นเป็นประจำ/หรือเกือบทุกครั้ง/
4 (สูง)	▪ 4 ครั้งต่อปี	▪ มีโอกาสในการเกิดขึ้นค่อนข้างสูงหรือบ่อย ๆ
3 (ปานกลาง)	▪ 3 ครั้งต่อปี	▪ มีโอกาสเกิดขึ้นบางครั้ง
2 (น้อย)	▪ 2 ครั้งต่อปี	▪ อาจมีโอกาสดังเกิดขึ้นน้อยครั้ง
1 (น้อยมาก)	▪ เกิดขึ้นไม่เกิน 1 ครั้งต่อปี	▪ มีโอกาสเกิดขึ้นยาก/หรือไม่เกิดขึ้นเลย

เกณฑ์การประเมินระดับความเสี่ยง : ผลกระทบความรุนแรงและมูลค่าความเสียหาย

ระดับ	ผลกระทบ/ความเสียหายด้านการทุจริต (Impact : I)
5 (สูงมาก)	▪ เป็นข่าวทางสถานีโทรทัศน์/สื่อสิ่งพิมพ์/สื่อสังคมออนไลน์ เสียภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ ความโปร่งใส ความเชื่อมั่นในการบริหารงานระดับประเทศ มากกว่า 3 วัน ▪ เกิดความสูญเสียเวลาและทรัพย์สินที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงินตั้งแต่ 10 ล้านบาท ขึ้นไป ▪ ร้ายแรงเกิดการฟ้องร้องดำเนินคดีและเรียกร้องค่าเสียหายที่สำคัญ ซึ่งเป็นคดีที่สำคัญมาก รวมถึงการฟ้องร้องที่เกิดจากการรวมตัวกันของผู้ที่ได้รับความเสียหาย
4 (สูง)	▪ เป็นข่าวบนสื่อสังคมออนไลน์ เสียภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือ ความโปร่งใส ความเชื่อมั่น ในการบริหารงานระดับประเทศ จำนวน 3 วัน ▪ เกิดความสูญเสียเวลาและทรัพย์สินที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงินตั้งแต่ 5,000,000 บาท – 10,000,000 บาท ▪ กระทบมากในการละเมิดข้อกฎหมายที่สำคัญ
3 (ปานกลาง)	▪ เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ เสียภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือ ความโปร่งใส ความเชื่อมั่น ในการบริหารงานภายในมหาวิทยาลัย อย่างกว้างขวาง จำนวน 2 วัน ▪ เกิดความสูญเสียเวลาและทรัพย์สินที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงินตั้งแต่ 1,000,000 บาท – 5,000,000 บาท ▪ กระทบปานกลางในการฝ่าฝืนกฎ ข้อกฎหมายที่สำคัญที่มีการสอบสวนหรือรายงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการดำเนินคดีและ/ หรือเรียกร้อง ค่าเสียหายหากเป็นไปได้

ระดับ	ผลกระทบ/ความเสียหายด้านการทุจริต (Impact : I)
2 (น้อย)	- เกิดการซุบซิบ วิพากษ์วิจารณ์ การบริหารงานภายในมหาวิทยาลัย - เกิดความสูญเสียเวลาและทรัพย์สินที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงินตั้งแต่ 100,000 - 1,000,000 บาท - กระทบเล็กน้อยในการฝ่าฝืนกฎระเบียบ ข้อบังคับและการละเมิดข้อกำหนด แต่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย
1 (น้อยมาก)	- ไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ต่อภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือ ความโปร่งใส ความเชื่อมั่นของมหาวิทยาลัย - เกิดความสูญเสียเวลาและทรัพย์สินที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน ไม่เกิน 100,000 บาท - แทบไม่กระทบเลย

❖ **ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเสี่ยงการทุจริต**

เป็นขั้นตอนการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต และการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตโดยการอธิบายรายละเอียดเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตว่ามีรูปแบบพฤติกรรมการณ์การทุจริตที่ในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงานของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินให้ละเอียดและชัดเจนมากที่สุดว่าใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร โดยผู้ปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบ กระบวนการหรือโครงการ (Risk Owners) และตัวแทนของหน่วยงาน อาจมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกด้วยก็ได้ เนื่องจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริต Risk Owners ส่วนใหญ่ไม่ยอมรับหรือบิดเบือนในความบกพร่องของตนเอง ผู้ประเมินความเสี่ยงการทุจริตจึงไม่ใช่ Risk Owners เท่านั้น

การค้นหาความเสี่ยงการทุจริต ค้นหาจากความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูงมีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด (Unknown Factor) ในขั้นตอนนี้เป็นการตั้งสมมติฐานหรือ เป็นการพยากรณ์ล่วงหน้าที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพิ่มเติม (Scenario) เป็นการมองข้อมูลไปข้างหน้า (Forward looking information) โดยไม่คำนึงว่าหน่วยงานมีมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้วหรือไม่ โดยการมองความเสี่ยงการทุจริตด้วยข้อมูลที่เลวร้ายที่สุด (Worst Case) หลักการที่สำคัญ ต้องไม่เอาปัญหาหรือข้อจำกัด จากการบริหารงานในปัจจุบัน เช่น ทรัพยากร คน พาหนะ ระบบเทคโนโลยีไม่มีหรือไม่พอ บุคลากรไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ไม่มีจิตสำนึก ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่การดำเนินงานอาจไม่บรรลุเป้าหมายมาปนกับความเสี่ยงการทุจริต เพราะจะทำให้ละเลยการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

การให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริตโดยพิจารณาจากขั้นตอนการดำเนินงานพิจารณาจาก 2 ปัจจัย คือ โอกาสเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) จะได้ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score) ว่าอยู่ในระดับสูงมาก สูง ปานกลาง หรือต่ำ ตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 1 โดยตารางการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต การให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริต และระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

แผนผังเมทริกซ์ (Risk Matrix)

ผลกระทบ (I)

5	M/5	H/10	H/15	E/20	E/25
4	M/4	M/8	H/12	H/16	E/20
3	L/3	M/6	M/9	H/12	H/15
2	L/2	L/4	M/6	M/8	H/10
1	L /1	L/2	L/3	M/4	M/5
0	1	2	3	4	5

โอกาส (L)

ขอเขตพื้นที่		
E	=	ความเสี่ยงสูงมาก (Extreme Risk , E)
H	=	ความเสี่ยงสูง (High Risk ,H)
M	=	ความเสี่ยงปานกลาง (Medium Risk , M)
L	=	ความเสี่ยงต่ำ (Low Risk , L)

ระดับความเสี่ยง	ความหมาย
สูงมาก	ระดับความเสี่ยงที่มหาวิทยาลัยไม่สามารถยอมรับได้ และจำเป็นต้องวางแผนบริหารจัดการระดับมหาวิทยาลัยอย่างเร่งด่วน (โซนสีแดง)
สูง	ระดับความเสี่ยงที่ส่วนงานจะต้องวางแผนบริหารจัดการภายในส่วนงานเอง (โซนสีส้ม)
ปานกลาง	ระดับความเสี่ยงที่มหาวิทยาลัยยอมรับได้ แต่ต้องมีการติดตาม เฝ้าระวัง ต้องมีมาตรการควบคุมให้ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (โซนสีเหลือง)
ต่ำ	ระดับความเสี่ยงที่มหาวิทยาลัยยอมรับได้ เนื่องจากมีมาตรการควบคุมอยู่แล้ว (โซนสีเขียว)

❖ ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการ หมายถึง วิธีการหรือแนวทางที่กำหนดขึ้นเพื่อควบคุม ลดโอกาส และให้อยู่ในระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ของความเสี่ยงการทุจริต โดยความเสี่ยงการทุจริตที่อยู่ในโซนสีแดง (Red Zone) จะถูกเลือกมาทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตอันดับแรก ส่วนลำดับความเสี่ยงที่อยู่ในโซนสีส้ม จะถูกเลือกในลำดับต่อมา และสีเหลืองจะพิจารณาไม่ดำเนินการในแผนก็ได้ แต่ต้องมีมาตรการควบคุม และมาตรการการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอาจมีหลายหลายวิธีการ ส่วนงานควรทำการคัดเลือก วิธีที่ดีที่สุด และประเมินความคุ้มค่าเหมาะสมกับระดับความเสี่ยงการทุจริตที่ได้จากการประเมินมาประกอบกัน

การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตให้นำมาตรการการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินของส่วนงานที่มีอยู่ในปัจจุบันมาทำการประเมินว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด ดี พอใช้ หรืออ่อน (ดูคำอธิบายเพิ่มเติม) เพื่อพิจารณาจัดทำมาตรฐานการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม โดยมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตควรเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกับความเสี่ยงที่ประเมินไว้

และต้องมีการติดตามเพื่อประเมินการบริหารความเสี่ยงการทุจริตในกิจกรรมตามแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตที่กำหนดไว้ เพื่อเป็นการยืนยันว่ามาตรการการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด หรืออาจต้องเพิ่มเติมหรือปรับแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตใหม่ หากพบว่ารูปแบบการทุจริตมีสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตามวงจร PDCA (Plan-Do-Check-Act)

ระดับ	คำอธิบาย
	การประเมินประสิทธิภาพมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่ส่วนงานมีในปัจจุบัน
อ่อน	การควบคุมไม่ได้มาตรฐานที่ยอมรับได้เนื่องจากมีความหละหลวมและไม่มีประสิทธิภาพการควบคุมไม่ทำให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
พอใช้	การควบคุมยังขาดประสิทธิภาพถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียหายจากความเสี่ยง อย่างไม่มีนัยสำคัญ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
ดี	การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้อย่างเหมาะสมซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นใจได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

ความเสี่ยงด้านการทุจริต (Fraud Risk) คณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงและควบคุมภายใน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีมติเห็นชอบให้ส่วนงาน/หน่วยงานจัดทำการประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านการทุจริต และจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยง และกำหนดมาตรการ/กิจกรรมควบคุม เชิงป้องกันไว้ล่วงหน้า รวมถึงมีการควบคุมภายในที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการป้องกันการทุจริต ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่า หน่วยงานประเมินค่าระดับความเสี่ยงได้ ต่ำ- ปานกลาง

อ้างอิง: มติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงและควบคุมภายใน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ คราวประชุมครั้งที่ 2/2567 เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2567 คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย คราวประชุมครั้งที่ 21/2567 เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2566 (แนวทางการดำเนินงานการบริหารความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568)

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต (Risk Identification) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้พิจารณาการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจ/พันธกิจของหน่วยงานแล้ว เห็นว่า กระบวนการที่อาจพบความเสี่ยงต่อการทุจริตในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

ตารางที่1. การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	การประเมินความเสี่ยง			มาตรการจัดการความเสี่ยง
	โอกาสเกิด (L)	ผลกระทบ (I)	ระดับความเสี่ยง	
1. การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558				
หมายเหตุ : มหาวิทยาลัยไม่มีความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นการรับสินบนในกระบวนการอนุมัติ อนุญาต เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ไม่มีภารกิจการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558				
2. การใช้อำนาจตามกฎหมาย/ การบริหารตามพันธกิจ/ภารกิจ				
2.1 การเรียกรับสินบน ของขวัญ เพื่อให้เกิด ความสะดวกรวดเร็ว ในการรับบริการ	1	1	1 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
2.2 การอนุมัติเบิกจ่ายที่อยู่นอกเหนืออำนาจ ตามระเบียบหรือประกาศของมหาวิทยาลัย	1	2	2 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
2.3 การอนุมัติให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัย นอกเหนือจากระเบียบ หรือประกาศของมหาวิทยาลัย	1	2	2 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
2.4 การใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบนจากการรับนักศึกษา	1	1	1 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
2.5 การใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกรับสินบนจากนักศึกษา เพื่อแลกกับการอำนวยความสะดวกในการให้บริการ /อาทิ การให้คะแนน/การแก้เกรด/การแก้ผลการเรียน/การทำวุฒิปลอมของนักศึกษา/การทำวุฒิปลอมอาจารย์ของผู้สอน เป็นต้น	1	1	1 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
2.6 การใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ขอทุนรายใดรายหนึ่ง และ/หรือการเรียกรับสินบนเพื่อให้ได้รับทุนการศึกษา/ทุนวิจัย/ หรือโครงการบริการวิชาการต่าง ๆ	1	2	2 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง

เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	การประเมินความเสี่ยง			มาตรการ จัดการความเสี่ยง
	โอกาสเกิด (L)	ผลกระทบ (I)	ระดับความเสี่ยง	
2.7 นักศึกษา อาจารย์ บุคลากร คัดลอกผลงานทางวิชาการ การทุจริตทางวิชาการ ผลงานทางวิชาการ เพื่อนำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน การโกงหรือ หลอกลวง (Cheating) เป็นการนำ ข้อมูล อุปกรณ์ ทรัพย์สิน หรือสื่อต่างๆ ของผู้อื่น มาเป็นของตนโดยไม่ได้รับอนุญาต การสร้างข้อมูลเท็จ การนำเสนอข้อมูลเท็จ โดยไม่ได้ทดลอง	1	2	2 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
2.8 การใช้อำนาจ/ใช้ตำแหน่งหน้าที่เรียกรับเงิน, สิ่งของ, สินบน ,ของขวัญและของรางวัลทั้งส่วนรวมและส่วนตน /การทุจริตคอร์รัปชัน ในการอำนวยความสะดวกในการให้บริการในการใช้สินทรัพย์ของมหาวิทยาลัย และ/หรือการเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่ม หรือพวกพ้องในการใช้ทรัพย์สินของราชการ โดยไม่เป็นไปตามกฎระเบียบ	1	3	3 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
2.9 การใช้อำนาจหน้าที่เรียกรับเงิน/ ซื้อ-ขายข้อมูลส่วนบุคคล/การนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์โดยมิชอบ (การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562)	1	1	1 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
2.10 การใช้อำนาจหน้าที่/ การไม่รักษาประโยชน์ของมหาวิทยาลัยทำให้เกิดความเสียหายร้ายแรงและจงใจ หรือประมาทไม่ปฏิบัติตามกฎหมายทำให้เกิดความเสียหายร้ายแรง สืบเนื่องจากกรณีที่ผู้ได้บังคับบัญชากระทำการทุจริต	5	4	20 (สูงมาก)	ลดความเสี่ยง

เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	การประเมินความเสี่ยง			มาตรการจัดการความเสี่ยง
	โอกาสเกิด (L)	ผลกระทบ (I)	ระดับความเสี่ยง	
3. การจัดซื้อ/จัดจ้าง				
3.1 การใช้อำนาจ/ใช้ตำแหน่งหน้าที่ ให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งปลอมแปลงเอกสารจัดซื้อจัดจ้าง	1	2	2 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
3.2 การใช้อำนาจ/ใช้ตำแหน่งหน้าที่จัดทำขอบข่ายงาน (TOR) เอื้อประโยชน์กับผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง	1	5	5 (M ปานกลาง)	ยอมรับ/ถ่ายโอนความเสี่ยง
3.3 การใช้อำนาจ/ใช้ตำแหน่งหน้าที่ ในการแบ่งซื้อแบ่งจ้าง	2	1	2 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
3.4 การใช้อำนาจ/ใช้ตำแหน่งหน้าที่ ในการจัดซื้อจัดหาวัสดุครุภัณฑ์จากร้านค้าหรือผู้ประกอบการที่เป็นเครือญาติ หรือผู้ที่รู้จักคุ้นเคย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคนรู้จัก หรือจากผู้ขายที่ไม่มีตัวตนจริง	1	1	1 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
3.5 การใช้อำนาจ/ใช้ตำแหน่งหน้าที่ ในการตรวจรับงานโดยไม่ได้ตรวจสอบของหรือสถานที่จริง เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการ /ตนเองและพวงพ้อง /การตรวจรับงาน สินค้าที่ยังไม่เสร็จ/ และหรือยังไม่ได้จัดส่ง	2	5	10 (สูง)	ลดความเสี่ยง
3.6 การรับสินบน ของขวัญ สินน้ำใจการเลี้ยงรับรองซึ่งจะนำไปสู่การเอื้อประโยชน์ให้กับคู่สัญญา	1	3	3 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
3.7 การใช้อำนาจ/ใช้ตำแหน่งหน้าที่เอื้อประโยชน์โดยการขายทอดตลาดวัสดุครุภัณฑ์ให้กับผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง	1	3	3 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
3.8 การใช้อำนาจ/ใช้ตำแหน่งหน้าที่ ในการควบคุมคุมพัสดุ/ครุภัณฑ์ ที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง เช่น การบันทึกวัสดุคงเหลือกับทะเบียนควบคุมไม่ถูกต้อง ไม่ตรงกับความเป็นจริง การบันทึกไม่เป็นปัจจุบัน ครุภัณฑ์สูญหาย เป็นต้น	1	2	2 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง

เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	การประเมินความเสี่ยง			มาตรการ จัดการความเสี่ยง
	โอกาสเกิด (L)	ผลกระทบ (I)	ระดับความเสี่ยง	
3.9 การใช้อำนาจ/ใช้ตำแหน่งหน้าที่ อนุมัติให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง นำทรัพย์สินของสถาบันไปใช้ส่วนตัวและหรือพวงพ้อง	1	2	2 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
4. การบริหารงานบุคคล				
4.1 การใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้แก่พวกพ้องในการเข้าสมัครงาน และหรือให้แก่ผู้เข้าสอบรายใดรายหนึ่ง เพื่อให้ได้รับเลือกเข้าปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย	1	1	1 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
4.2 การใช้อำนาจหน้าที่ในการเรียกสินบน จากผู้สมัครงานเพื่อแลกกับการได้รับเลือกเข้าปฏิบัติงาน	1	1	1 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
4.3 การใช้อำนาจหน้าที่ เอื้อประโยชน์ ให้แก่ผู้ขอทุนรายใดรายหนึ่ง ที่ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน	1	1	1 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
4.4 การรั่วไหลของข้อสอบในการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน	1	3	3 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
4.5 การใช้อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาความดีความชอบบุคลากรโดยเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ปฏิบัติงานรายใดรายหนึ่งโดยมิชอบ	2	3	6 (M ปานกลาง)	ยอมรับ/ถ่ายโอนความเสี่ยง
4.6 การใช้อำนาจหน้าที่ ในการเรียกรับสิ่งของ สินบน เพื่อบริการงาน และ/หรือการแต่งตั้งโยกย้ายบุคลากรโดยไม่สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวงพ้อง	2	3	6 (M ปานกลาง)	ยอมรับ/ถ่ายโอนความเสี่ยง
4.7 การผิดสัญญาเงินทุน/การลาศึกษาต่อ/การลาไปศึกษาวิจัย	5	3	15 (สูง)	ลดความเสี่ยง
4.8 การนำ User / Password ของผู้อื่นไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว	1	3	3 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
4.9 การแฮกเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล	1	3	3 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง

เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	การประเมินความเสี่ยง			มาตรการจัดการความเสี่ยง
	โอกาสเกิด (L)	ผลกระทบ (I)	ระดับความเสี่ยง	
5. การรับ-จ่ายเงิน				
5.1 การมีส่วนได้ส่วนเสีย เอื้อประโยชน์ ด้านการเงิน-การบัญชี-การยืมเงินตรง อาทิ นำไปใช้ส่วนตัว-ส่วนรวม	2	3	6 (M ปานกลาง)	ยอมรับความเสี่ยง
5.2 การใช้อำนาจหน้าที่ เพื่อให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ในการปลอมแปลงเอกสารหลักฐานด้านการเงิน	1	1	1 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
5.3 การรับเงินโดยไม่ออกใบเสร็จรับเงิน	1	1	1 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
5.4 การรับเงินสดแล้วไม่นำส่ง หรือนำส่งให้มหาวิทยาลัยล่าช้าเกินกว่าระเบียบกำหนด	1	1	1 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
5.5 การยกเลิกใบเสร็จโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร	1	1	1 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
5.6 การใช้อำนาจหน้าที่ในการจ่ายเงินสูงกว่าจำนวนที่ได้รับอนุมัติ	1	1	1 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
5.7 การใช้อำนาจหน้าที่ อนุมัติการเบิกเงินที่ไม่ตรงกับความจริง	2	3	6 (M ปานกลาง)	ยอมรับความเสี่ยง
5.8 การเบิกจ่ายเงินผิดประเภท/ผิดวัตถุประสงค์	2	3	6 (M ปานกลาง)	ยอมรับความเสี่ยง
5.9 การใช้อำนาจหน้าที่อนุมัติจ่ายเงินเดือน / ค่าแรงให้พนักงานที่ไม่มีตัวตน	1	3	1 (L ต่ำ)	ยอมรับความเสี่ยง
5.10 นำเงินสดย่อยไปหมุนใช้ส่วนตัว	2	3	6 (M ปานกลาง)	ยอมรับความเสี่ยง

จากผลการประเมินความเสี่ยงดังตารางที่ มหาวิทยาลัยมีแนวทางดำเนินการโดย :

1. กรณีเหตุการณ์ความเสี่ยงที่มีผลการประเมินความเสี่ยง **ระดับต่ำ-ปานกลาง** ใช้วิธีการกำกับ ติดตาม เฝ้าระวังโดยผู้เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
2. กรณีเหตุการณ์ความเสี่ยงที่มีผลการประเมินความเสี่ยง **ระดับสูง-สูงมาก** มหาวิทยาลัยนำมาจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 จำนวน 3 เหตุการณ์ความเสี่ยง ได้แก่ 1) การใช้อำนาจหน้าที่/ การไม่รักษาประโยชน์ของมหาวิทยาลัย ทำให้เกิดความเสียหายร้ายแรง และจงใจ หรือประมาทไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ทำให้เกิดความเสียหายร้ายแรง สืบเนื่องจากกรณีที่ผู้ได้บังคับบัญชากระทำการทุจริต 2) การตรวจรับงานโดยไม่ได้ตรวจสอบของหรือสถานที่จริงเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการ/ตนเองและพวกพ้อง และ 3) การผิดสัญญาเงินทุน-การลาศึกษาต่อ-การลาไปศึกษาวิจัย

ทั้งนี้ เมื่อทำการประเมินและวิเคราะห์เหตุการณ์ที่อาจเกิดความเสี่ยงการทุจริต ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ตามตารางที่ 1 ตามแนวทางคู่มือการประเมินการทุจริต พบว่า มีความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตสูง -สูงมาก **อ้างอิงข้อมูล :** รายงานข้อมูลข้อร้องเรียนการทุจริต ปีงบประมาณ 2567 รายงานผลการประเมิน ITA ประจำปีงบประมาณ 2564 -2567 รายงานผลการสอบสวนหาข้อเท็จจริง ปีงบประมาณ 2564-2567 รายงานปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ 2564 - 2567 กองตรวจสอบภายใน ทั้งนี้ จากในอดีตถึงปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมีการป้องกันและเฝ้าระวังเหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต จึงได้กำหนดมาตรการและวิธีการดำเนินการในการบริหารความเสี่ยง ดังตารางต่อไปนี้

แผนและมาตรการบริหารความเสี่ยงการทุจริต ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

ตารางที่ 2. แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

ประเด็น/เหตุการณ์ความ เสี่ยงการทุจริต	การประเมินความเสี่ยง			มาตรการที่มีอยู่	มาตรการเพิ่มเติม (ใหม่)	ตัวบ่งชี้ความ เสี่ยง (KRI)	ผู้รับผิดชอบ
	โอกาสเกิด (L)	ผลกระทบ (I)	ระดับความ เสี่ยง				
การใช้อำนาจตามกฎหมาย/ การบริหารตามพันธกิจ/ภารกิจ							
1. การใช้อำนาจหน้าที่/ การไม่ รักษาประโยชน์ของ มหาวิทยาลัยทำให้เกิดความ เสียหายร้ายแรงและจงใจ หรือประมาทไม่ปฏิบัติตาม กฎหมายทำให้เกิดความ เสียหายร้ายแรง สืบเนื่องจาก กรณีที่ผู้ได้บังคับบัญชา กระทำการทุจริต	5	4	20 (สูงมาก) 	1) มีการประกาศเจตนารมณ์และสร้าง วัฒนธรรมตามนโยบาย No Gift Policy 2) เผยแพร่กรณีศึกษาการดำเนินการทางวินัย ต่อบุคลากรของมหาวิทยาลัย เพื่อสร้าง ความตระหนักและป้องปรามไม่ให้เกิดการ กระทำความผิด 3) สร้างความเข้าใจ หรือให้ความรู้ระเบียบ หลักเกณฑ์ยืมเงินราชการและเงินทศรอง ราชการ (การยืมเงิน การขอใช้เงินยืม และ การเร่งรัดติดตามสัญญาเงินยืม) 4) กำหนดให้การยืมเงิน – คืนเงินผ่านระบบ ธนาคาร เพื่อแสดงหลักฐานที่ชัดเจน	1. สร้างความตระหนักในเชิงรุก ต่อเนื่อง และทันการณ์ ในการ บริหารจัดการภัยทุจริตภายใน ส่วนงาน และสร้างจิตสำนึก สาธารณะ ส่งเสริม จรรยาบรรณบุคลากร 2. โครงการอบรมการพัฒนาขีด ความสามารถของเจ้าหน้าที่ การเงินและบัญชี และพัสดุ ให้เป็นมืออาชีพ เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพ และมีความ โปร่งใส ตรวจสอบได้	● จำนวนข้อ ร้องเรียนการ ทุจริต	งานสภาพนักงาน 1 มิย.68 กองคลัง/งาน คลังและพัสดุ ทุกส่วนงาน 15 กย. 68

ประเด็น/เหตุการณ์ความ เสี่ยงการทุจริต	การประเมินความเสี่ยง			มาตรการที่มีอยู่	มาตรการเพิ่มเติม (ใหม่)	ตัวบ่งชี้ความ เสี่ยง (KRI)	ผู้รับผิดชอบ
	โอกาสเกิด (L)	ผลกระทบ (I)	ระดับความ เสี่ยง				
				5) จัดให้มีการรับข้อร้องเรียน เข้า กระบวนการรับข้อร้องเรียน โดยผ่าน คณะกรรมการพิจารณาข้อร้องเรียน เพื่อดำเนินการให้ทันต่อเวลา และทันต่อ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดการกำหนด มาตรการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้แจ้ง เบาะแส 6) แบ่งแยกเจ้าหน้าที่การเงินและเจ้าหน้าที่ บัญชีออกจากกัน	3. เพิ่มช่องทางในการรับแจ้ง เบาะแสหรือการรายงานกรณี มีเหตุการณ์ต้องสงสัยการ ทุจริต 4. เผยแพร่กรณีศึกษาและ บทลงโทษ 5. ทบทวนกระบวนการควบคุม ภายใน		กองกลาง/กอง เทคโนโลยีดิจิทัล/ ทุกส่วนงาน/ หน่วยงาน 30 มิย.68 ฝ่ายกฎหมาย 30 กค.68 กองพัฒนาคุณภาพ 30 มีค.68
การจัดซื้อ/จัดจ้าง							
2. การใช้อำนาจ/ใช้ตำแหน่ง หน้าที่ ในการตรวจรับงาน โดยไม่ได้ตรวจสอบของหรือ สถานที่จริง เพื่อเอื้อ ประโยชน์ให้กับ ผู้ประกอบการ /ตนเองและ พวกพ้อง	2	5	10 (สูง) 	1) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความรู้ ความสามารถหรือมีความเชี่ยวชาญ เฉพาะ เป็นกรรมการตรวจรับงาน 2) จัดอบรมให้ความรู้กับ ผู้ปฏิบัติงานใน มหาวิทยาลัยถึงความรับผิดชอบของ กรรมการตรวจรับพัสดุ และบทลงโทษ กรณี กรรมการไม่ดำเนินการตามหน้าที่	1. กำหนดให้แนบภาพถ่ายวัสดุ/ ครุภัณฑ์เป็นหลักฐาน ประกอบการตรวจรับ 2. จัดอบรมเกี่ยวกับการจัดซื้อจัด จ้าง อย่างถูกต้องและโปร่งใส ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง	● จำนวนข้อ ร้องเรียนใน การปฏิบัติงาน ด้านพัสดุ ที่ไม่ ถูกต้อง	กองคลัง/งานคลัง และพัสดุ ทุกส่วน งาน 15 กย.68

ประเด็น/เหตุการณ์ความ เสี่ยงการทุจริต	การประเมินความเสี่ยง			มาตรการที่มีอยู่	มาตรการเพิ่มเติม (ใหม่)	ตัวบ่งชี้ความ เสี่ยง (KRI)	ผู้รับผิดชอบ
	โอกาสเกิด (L)	ผลกระทบ (I)	ระดับความ เสี่ยง				
การบริหารงานบุคคล							
3. การผิดสัญญาจ้าง/การลา ศึกษาต่อ/การลาไปศึกษาวิจัย	5	3	15 (สูง) 	1) เผยแพร่กรณีศึกษาการดำเนินการทางวินัย ต่อบุคลากรของมหาวิทยาลัย เพื่อสร้าง ความตระหนักและป้องปรามไม่ให้เกิดการ กระทำความผิด	1. จัดทำคู่มือ/แนวปฏิบัติในการ รับ-ชดใช้ทุนกรณีผิดสัญญา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง สามารถดำเนินการได้อย่าง ถูกต้องและเป็นไปในทิศทาง เดียวกัน 2. อบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ ให้ ข้อมูลก่อนการลงนามในสัญญา จ้าง	● จำนวนบุคลากร ที่ทำผิดสัญญา จ้าง	ฝ่ายพัฒนา ทรัพยากร มนุษย์/ ฝ่าย กฎหมาย